

OMDAT WE ER IN DE HOF ALLEMAAL BIJ HOREN

of een poging om de armoede uit te bannen

Inhoud

Inleiding.....	5
Hoe dan anders?	7
Onbetaalde arbeid en de bijstandswet.....	8
Als het niet kan zoals het moet, dan doen we het maar zoals het kan	9
Armoedebeleid begint voor ons dus bij het meedoen	11
Ter voorkoming/ preventie	12
Schuldhelpverlening bij problematische schulden	13
Meer aandacht voor inkomensondersteuning bij gemeentelijk beleid.....	14
Huidige aanpak werkt onvoldoende daarom meer gerichtheid noodzakelijk.....	15
Armoede en kinderen.....	16
Een coöperatie voor nieuw werk	17
Naar een andere ziektekostenverzekering	19
Wat is nu het kenmerkende van deze vernieuwende aanpak.....	20
Bijlage - Uitwerking	I
Het “waarom”	I
Naamgeving en breedte	I
Doelgroepen	II
Hoogte inkomen in relatie tot de geldende bijstandsnorm.....	II
Organisatie.....	II
Voorzieningen, aanvullend op de al bestaande	III
Specifiek voor zzp’ers	IV
Oudere ondernemers die vallen onder de IOAZ	V
Agrariërs	VI
Uitleg begrippen en definities	VII
Vrijwilligersvergoeding	IX
Voorlichting en communicatie	IX
Formulieren en onderzoek	X
Wijzigingen	X

Inleiding

Wie Nederland zegt denkt aan welvaart en geluk. Maar welvaart en geluk zijn niet altijd even eerlijk verdeeld, ook in de Hof van Twente niet.

Hoe welvarender een land des te schrijnender is armoede. In Nederland is er sprake van armoede ook al willen sommige mensen ons doen geloven dat armoede hier niet bestaat. Immers in Afrika of Azië is pas echt sprake van armoede omdat men daar honger heeft. De mensen die dat beweren realiseren zich onvoldoende dat armoede niet alleen een kwestie is van honger (want daar is in ons land nauwelijks sprake van), maar dat armoede heel veel te maken heeft met “niet mee kunnen doen”, “er niet meer bij horen” of “je uitgesloten voelen”. Uitsluiting wordt steeds meer een probleem in onze westerse samenleving. Eenzaamheid is daar een direct gevolg van.

Voor ons hoeft er geen principiële discussie te worden gevoerd of armoede nu wel of niet bestaat. Armoede in Nederland is gewoon een feit. Er zijn te veel mensen die niet mee kunnen komen en dus buiten onze samenleving dreigen te vallen.

Hebben mensen zelf schuld aan die problemen? Soms wel, maar vaker niet. Maar wat maakt het uit? Iedereen heeft recht op een fatsoenlijk leven zelfs als je zelf schuld zou hebben. En ook al zou je op het standpunt staan “eigen schuld dikke bult”, een kind kan er in ieder geval niets aan doen als hij of zij in armoede opgroeit. Daarnaast komt vrijwel iedereen, na een langere periode in de bijstand, in de financiële problemen. Vrijwel niemand is in staat om gedurende een langere periode van een minimuminkomen te leven, omdat de reserves op den duur op raken.

Wij als PvdA zijn tot de conclusie gekomen dat het traditionele armoedebeleid niet werkt. We waren in het verleden vaak als partij kampioen “voorstellen doen” om minima tegemoet te komen om zodoende de armoede te bestrijden, maar telkens weer blijkt die inzet mooi voor het eigen rechtvaardigheidsgevoel. Maar steeds vaker komen we er achter dat de doelgroep niet wordt bereikt. Ook een recent onderzoek van de gemeente wees uit dat juist bijstandsgerechtigden te weinig gebruik maken van de geboden mogelijkheden.

Het moet dus gewoon anders is onze conclusie. Wat wij als PvdA deden was in ieder geval niet effectief. Om zichtbaar te maken dat het ons menens is willen we, eventueel met andere partijen in de Hof van Twente, een “Sociale Winkel” inrichten waar inwoners in onze gemeente terecht kunnen met sociale vraagstukken. We denken daarbij in eerste instantie aan een periode van een jaar in verband met de financiële mogelijkheden van de deelnemende partijen. Na evaluatie moet bezien worden of deze “Sociale Winkel” in een behoefte voorziet.

Het gaat ons niet om sec armoedebestrijding, maar ook om de maatschappelijke opbrengst die kan worden behaald met de inzet die wij voorstaan. Overigens is dat niet iets exclusiefs van onze partij, ook anderen in de raad hebben zich al vaker in deze richting uitgelaten. Wij hebben het nu maar eens op papier gezet maar nodigen anderen nadrukkelijk uit om deze uitgangspunten te onderschrijven.

Werkgroep armoedebestrijding

Partij van de Arbeid

Hof van Twente

Hoe dan anders?

Minimabeleid of armoedebestrijding beperkt zich te vaak tot inkomensondersteunende maatregelen. Die zijn vaak weinig effectief door het geringe bereik van die maatregelen. Wij vinden dan ook dat armoedebelief veel breder vorm moet krijgen. Wij hechten aan een aanpak waarbij meedoen aan onze samenleving voorop moet staan.

Eigenlijk willen wij dat iedereen een rol moet kunnen spelen in onze participatie samenleving. Betaald werk en onbetaald werk moeten om die reden veel gelijkwaardiger worden beoordeeld vinden we. Natuurlijk is betaalde arbeid van groot belang en is ons streven er op gericht om iedereen de mogelijkheid te bieden om zelf in zijn levensonderhoud te voorzien. Maar in een samenleving waarin op sommige momenten er 10 mensen naar een baan zoeken terwijl er, bijvoorbeeld als gevolg van een crisis, maar 1 baan beschikbaar is moet het streven naar betaalde arbeid worden gerelativeerd. Vooral op dat soort momenten verdient onbetaalde arbeid evenveel waardering als betaalde arbeid. Onbetaalde arbeid is namelijk van onschatbare waarde voor onze samenleving. Zonder die onbetaalde arbeid zou onze samenleving niet kunnen functioneren zoals die nu functioneert. Maar die onbetaalde arbeid biedt mensen ook, en dat vinden wij van groot belang, de mogelijkheid om van betekenis te zijn in onze samenleving. Om die reden willen we de onbetaalde arbeid een veel serieuzere plaats bieden in onze lokale samenleving. Niet alleen omdat hierdoor de kans op betaalde arbeid toeneemt, maar ook en vooral omdat die onbetaalde arbeid de smeerolie is voor onze samenleving.

Lang hebben vooral linkse partijen zich verzet tegen “onbetaalde” arbeid omdat arbeid te allen tijde betaald “moest worden”. Maar veel van de onbetaalde arbeid biedt heel veel mensen juist een mogelijkheid om zich te ontplooien en om zich nuttig te maken. De opbrengst voor onze samenleving is gigantisch maar ook gewoon noodzakelijk. Zonder noaberschap, mantelzorg of hoe we het ook noemen wordt onze samenleving een kille lege samenleving waarin iedereen vooral voor zichzelf zorgt. Juist een herwaardering van onbetaalde arbeid (vrijwilligerswerk) kan er voor zorgen dat er een nieuwe dynamiek in onze samenleving ontstaat die uitsluiting voorkomt.

Juist mensen met problematische schulden, zo blijkt uit onderzoek, doen niet meer echt mee in de samenleving. Armoede leidt tot uitsluiting en uitsluiting versterkt armoede en de schuldenproblematiek. Om die reden is het van belang om schulden niet te geïsoleerd te zien. Participatie en schuldenaanpak horen vaak bij elkaar en versterken juist de aanpak die nodig is.

Je waardevol voelen in de samenleving geeft je ook de kracht om je problemen aan te pakken.

Onbetaalde arbeid en de bijstandswet

De bijstandswet schrijft voor dat een ieder die bijstand ontvangt beschikbaar moet zijn voor reguliere arbeid. In de praktijk hanteert de gemeente echter een indeling waarbij mensen kansrijk zijn als het om reguliere arbeid gaat en waar in sommige gevallen de kans op reguliere arbeid vrijwel wordt uitgesloten. Die laatste groep is eigenlijk onaanvaardbaar groot. Voor ons is die situatie dan ook geen begaanbare weg. Wij willen niemand uitsluiten van kansen op een reguliere arbeidsplaats, maar de realiteit brengt ook met zich mee dat die kansen zich voorlopig niet voor iedereen zullen voordoen. En wat dan?

Wij willen niemand langs de kant laten staan en daarom pleiten we, juist voor mensen die nauwelijks bemiddelbaar zijn naar de arbeidsmarkt, voor vrijstelling van het zoeken naar regulier arbeid (de zogenaamde arbeidsplicht). Arbeidsplicht is nuttig als er een redelijke kans is op arbeid, maar als die kans vrijwel nihil is en we zelfs handelen alsof iemand nooit meer een reguliere baan kan krijgen, dan moeten we stoppen met controles, verplichtingen en het uitoefenen van druk. In dat geval vinden we dat we ons moeten richten op het aanbieden van alternatieven, bijvoorbeeld in de vorm van onbetaalde arbeid. Onbetaalde arbeid die moet bijdragen aan de zelfverwezenlijking van de mensen die het aangaat. Niet verplicht, zoals velen willen, maar op vrijwillige basis. Daarnaast of daarvoor vinden we ook dat het gemeentelijk zorgteam moet nagaan of personen die “kansloos” zijn op de arbeidsmarkt zorg nodig hebben bijvoorbeeld in de vorm van schuldhulpverlening etc. Het is ook van belang om zorg, veel meer dan nu het geval is, te combineren met onbetaalde arbeid. Meedoen is een goede remedie om in combinatie met zorg tot een oplossing te komen. Juist door participatie en zorg aan elkaar te koppelen kan de zorg effectiever (en minder duur) worden uitgevoerd. Zorg krijgt dan veel meer het karakter van begeleiding bij het ontwikkelen van een eigen netwerk en maakt de cliënt minder afhankelijk. Het is ook de richting die wij voorstaan bij de aanpak van de zorg.

Als het niet kan zoals het moet, dan doen we het maar zoals het kan

Het mag niet, zegt de wet en daarom pleiten we ook niet voor een basisinkomen, maar we stoppen wel zoveel mogelijk met controles en overbodige administratieve zaken als we constateren dat de kans op arbeid voor iemand erg ver weg is. Daarvoor in de plaats komt het aanbod aan mensen, om ze te helpen aan een zinvolle tijdsbesteding in onze samenleving, al of niet gecombineerd met een gelijktijdig aangeboden zorgtraject vanuit de WMO. We streven er zoveel mogelijk naar dat iedereen er toe doet in onze lokale samenleving en daarom doen we ons best om iedereen te motiveren om, als het moet beetje bij beetje, de draad weer op te pakken in het eigen leven. Daar waar het kan, ontwikkelen we of maken we gebruik van nuttige maatschappelijk projecten die onze samenleving rijker maken en mensen de mogelijkheid biedt om weer deel te nemen.

We willen dat dat gebeurt in een zogenaamde “inclusieve samenleving”. Dat wil zeggen dat burgers, ondernemers, instellingen en overheid gezamenlijk de uitdaging ter hand moeten nemen om armoede in onze gemeente te bestrijden. Alleen samen zijn we in staat om tot echte oplossingen te komen. De gemeente moet de regie willen voeren en dat faciliteren, ondernemers kunnen voor werkervaringsplaatsen zorgen en in situaties waarin eigen personeel met schulden te maken heeft, samen met de overheid naar een oplossing zoeken. De woningcorporaties moeten bereid zijn beleid te ontwikkelen waarbij huisuitzettingen worden voorkomen enz.

Het werk dat nu gemoeid is met "nutteloze" controles enz. zetten we om in begeleiding aan deze mensen ten bate van een nuttige inzet die gericht is op zelfontplooiing en maatschappelijke waarde. Om dit te stimuleren willen we, iedereen die "mee gaat doen" en "geen" kans meer heeft op de arbeidsmarkt, een vrijwilligersvergoeding bieden om zodoende de eigen positie te verbeteren en om kosten te dekken die voortvloeien uit het meedoen.

Ook onze lokale welzijnsinstelling Salut zal haar inzet sterk gaan richten op het bevorderen van de participatie van bedoelde groepen mensen. Het mes snijdt immers aan twee kanten, want op deze manier kunnen we het maatschappelijk krachtenveld in onze gemeente versterken. Ook zal deze instelling contacten opbouwen met lokale ondernemers om, indien mogelijk, mensen de mogelijkheid te bieden om maatschappelijke stages te volgen en helpt Salut mee bij het opzetten van maatschappelijke bedrijven waarbinnen bedoelde groep zoveel mogelijk toewerkt naar loonvormende arbeid, indien en voor zover dit de zelfontwikkeling stimuleert.

Armoedebeleid begint voor ons dus bij het meedoen

Meedoen om te voorkomen dat, wat bijna altijd gebeurt bij armoede, namelijk in een maatschappelijk isolement terechtkomen en wat vervolgens ook weer leidt tot armoede, moet bij de uitvoering centraal staan. Maar daarmee is de materiële armoede natuurlijk niet volledig opgelost en ook daaraan zal dus, effectiever dan nu het geval is, aandacht moeten worden besteed.

Voor ons staat voorop dat armoede zo veel mogelijk moet worden tegengegaan met reguliere maatregelen en pas als laatste opgelost moet worden met specifieke "armoederegelingen". Maar mensen die vervolgens besluiten om een maatschappelijke bijdrage te leveren, hoeven daar geen extra kosten voor te maken zonder dat daar een vergoeding tegenover staat. Voor dat doel willen we toe naar een onkostenvergoeding voor elke vrijwilliger die aan de slag gaat vanuit later te noemen coöperatie. Hiervoor willen we niet gebruikte middelen uit het armoedebeleid als financiële basis nemen. De vergoeding wordt naar rato van het aantal te verrichten werkuren verstrekt. Voor inzet gedurende de hele week (elke werkdag) over de hele dag kan € 150,00 per maand aan onkostenvergoeding worden ontvangen. Bij 50% inzet wordt dit dan de helft dus € 75,00.

Piet en Dirkje doen beide mee aan maatschappelijke projecten. Piet werkt in een verpleeghuis en wandelt met patiënten en Dirkje verzorgt de administratie van de kinderboerderij. Ze zijn hiervoor beide elk 20 uur per week aan het werk. Ze hebben al 5 jaar een uitkering en zijn volgens de gemeente niet bemiddelbaar naar een betaalde baan. Na 4 jaar bijstand staat het financiële water beide tot aan de lippen. De coöperatie die hen beide "in dienst" heeft, vergoedt zowel aan Dirkje als aan Piet € 75,00 per maand, dat is samen € 150,00 per maand. Daar staan kosten tegenover, maar Dirkje en Piet gaan slim met hun geld om en houden elke maand van deze vergoeding ongeveer € 100,00 over. Daarvoor gaan ze 2 weekjes per jaar op vakantie. Door dan zuinig te doen lukt ze dat prima. Overigens blijkt Dirkje meer te kunnen dan iedereen voor mogelijk hield, ze maakt kans op een baan bij een lokale ondernemer die is aangesloten bij het project armoedebestrijding. Hij wil het eerst 1½ dag per week met Dirkje proberen. Dirkje en Piet hebben het gevoel dat ze weer wat voorstellen in de lokale samenleving. Ze worden weer gezien en gewaardeerd. Eén van de kinderen zit op het VWO en dankzij het specialistisch team van de gemeente kan hij mee op een studiereis naar Rome, omdat die uit een potje de helft van de kosten bijdragen. Piet en Dirkje hebben zelf 6 maanden gespaard van hun vrijwilligersvergoeding en betalen de andere helft.

Ter voorkoming/ preventie

Met kerken, woningcorporaties, maatschappelijke werk, wijk- en dorpsorganisaties, voedselbank enz. moet een netwerk worden opgezet waarbij zoveel mogelijk in een vroeg stadium signalen moet worden opgepakt die, voordat er daadwerkelijk sprake is van structurele armoede, ingrijpen mogelijk maakt. Structurele armoede ontstaat vaak als gevolg van het gegeven dat "van het één het ander komt". Voordat je het weet leidt een schuld tot een niet meer te hanteren financiële afgrond die niet meer is te overzien. Alles zal er op gericht moeten zijn om in dat stadium in te grijpen (als het nog kan). Voorgesteld wordt om hiervoor een werkgroep in te richten die aan de hand van de praktijk een methode moet ontwikkelen om tot een soort signaleringssysteem te komen. Vervolgens zal er ook een methode moeten komen om interventie vorm te geven. Voorkomen moet de hoofdkreet worden als we het over armoedebeleid hebben in onze gemeente.

Overwogen zou moeten worden of in dit stadium een fonds de schulden van iemand kan overnemen, waardoor de betrokken persoon zelf weer greep krijgt op zijn of haar financiën. Een noodfonds gevoed door gemeente, kerken en anderen, beheerd door een onafhankelijke organisatie zou in deze uitkomst kunnen bieden. Leren door te proberen zou onderdeel van het beleid moeten worden.

Schuldhelpverlening bij problematische schulden

Het college heeft aangegeven op dit vlak te willen experimenteren en in dit kader juichen we die bereidheid toe. Gekozen zou kunnen worden voor een situatie waarbij de gemeente schulden van mensen overneemt opdat mensen weer met een schone lei kunnen beginnen aan een betere toekomst. Ook in dat geval pleiten wij overigens voor een combinatie met het activeringsbeleid.

Meer aandacht voor inkomensondersteuning bij gemeentelijk beleid

De Raad heeft al aangegeven dat bij duurzaamheid niet alleen mensen met een goed inkomen moeten profiteren van duurzaamheidsmaatregelen. Ook mensen op minimumniveau moeten in staat worden gesteld om voordelen te behalen bij verduurzaming van de eigen woning. Participatie in duurzame energiecoöperaties moet mogelijk worden gemaakt. Op deze manier kan structureel iets worden gedaan aan de inkomenspositie van de lagere inkomens.

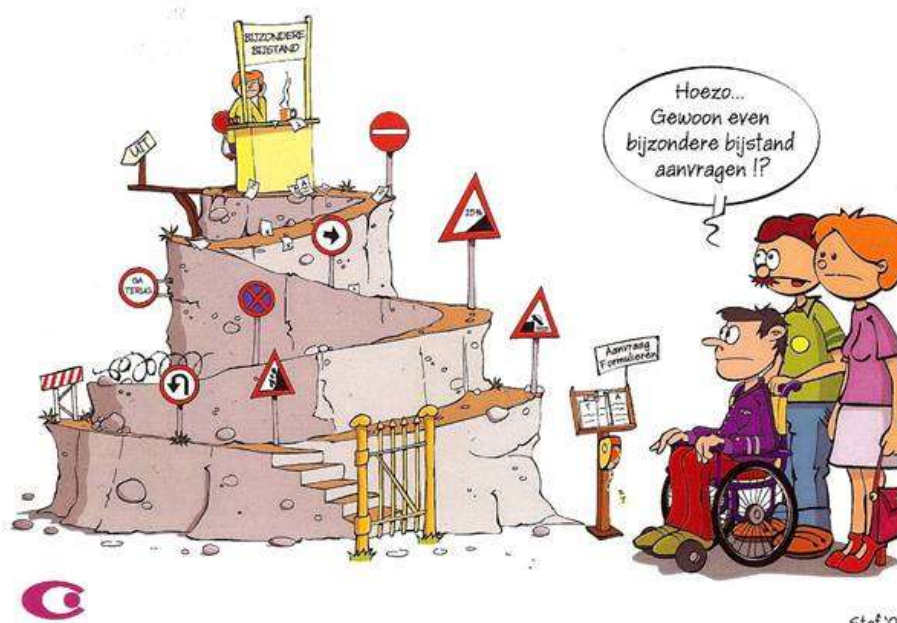
Toch vraagt dit om een specifieke aanpak omdat mensen met minimale inkomens niet snel geneigd zullen zijn om deel te nemen in "investeringsprojecten". Om die reden willen we dat bijvoorbeeld vanuit de bijstand mensen gestimuleerd worden om aan dit soort projecten deel te nemen waarbij de risico's voor deze groep zoveel mogelijk worden afgedicht. Zonder specifieke maatregelen komt er van dit voornemen niets terecht terwijl juist deze maatregel de meest structurele oplossing biedt voor een laag inkomen. De burger wordt hier zelf in de gelegenheid gesteld om zijn eigen inkomen te verhogen door bij te dragen aan een belangrijke maatschappelijke doelstelling. Bij de huidige aanpak staat deze groep mensen eigenlijk vooral "buitenspel".

Pieter en Ingrid krijgen via het specialistisch team van de gemeente voorgerekend dat ze voordeel hebben aan het meedoen aan een duurzaamheidsproject voor mensen met lage inkomens. Als Pieter en Ingrid mee willen doen zouden ze voor € 1500,00 moeten investeren in windenergie. Pieter en Ingrid wijzen dit voorstel resoluut van de hand. Lenen is niet hun ding en van duurzaamheid moeten ze niet veel hebben. Jaap, van het specialistisch team, vertelt ze echter dat ze geen enkel risico lopen als ze dit zouden gaan doen. De lening wordt ze als bijstandslening verstrekt en de gemeente betaalt elke maand voor 50% mee aan de afbetaling. Via hun energierekening betalen Pieter en Ingrid zelf in 5 jaar hun deel van de lening af. Dat kost ze dan € 15,00 per maand extra op hun rekening voor gas en licht. Met het bedrag dat ze in windenergie investeren kunnen ze ongeveer 5 winddelen van 500 kWh kopen. Daarmee wekken ze dan gemiddeld 2500 kWh per jaar op met hun aandeel in de windmolen. Dat is precies het verbruik van Pieter en Ingrid in een jaar. Naast het feit dat Pieter en Ingrid zeer duurzaam zijn geworden betalen ze ook een stuk minder voor de elektriciteit. Normaal betalen ze € 40,00 per maand maar nu alleen nog maar de € 15,00 per maand voor het aandeel van de windmolen. Na 5 jaar hebben ze de lening van € 750,00 afbetaald en houden ze netto € 40,00 per maand extra over en dat nog minimaal 10 jaar lang. De € 750,00 die de gemeente heeft afbetaald is vergelijkbaar met de subsidieregeling die de gemeente een paar jaar geleden heeft verstrekt aan mensen met een eigen huis (dat was toen maximaal € 2.000,00)

Huidige aanpak werkt onvoldoende daarom meer gerichtheid noodzakelijk

Er zijn in vorige raadperiodes enorme inspanningen gedaan om minima gebruik te laten maken van de voor hen bedoelde minimaregelingen. Uit recent onderzoek blijkt dat het overeind houden van die intensieve aanpak binnen de bestaande opzet niet blijvend werkt. Om die reden staan wij een andere aanpak voor door de instelling van een gespecialiseerd team. Dit team dient op de hoogte te zijn van zoveel mogelijk minimaregelingen en richt zich, naast het activeren van mensen, op het zo maximaal mogelijk benutten van regelingen waarvan mensen met minimum inkomens kunnen profiteren.

Het team bestaat op dit punt uit specialisten op het gebied van inkomensondersteuning. Iedereen die in aanraking komt met de gemeente en waarvan bekend wordt of is dat hij of zij een minimaal inkomen heeft wordt in contact gebracht met het stimuleringssteam van de gemeente. Minimaal alle bijstandsgerechtigden hebben een gesprek met dit team, maar ook alle WMO aanvragers met minimale inkomens en mensen die in aanmerking komen voor kwijtschelding, wordt de mogelijkheid geboden om de inkomenssituatie te screenen. Maar ook organisaties als Salut, het eerdergenoemde samenwerkingsverband van kerken enz. verwijst actief door naar dit team. Het team maakt nadrukkelijk onderdeel uit van de gemeentelijke organisatie, maar deelname van bijvoorbeeld de Stadsbank kan van belang zijn. Daar liggen primair de meeste bestanden en de contacten met de doelgroepen die het meest in aanmerking komen voor minimaregelingen. Externe organisaties kunnen vooral aanvullend groepen bereiken die niet in gemeentelijke bestanden voorkomen. Dit team is weliswaar gemeentelijk, maar beperkt zich nadrukkelijk niet tot gemeentelijke maatregelen. Ook steun bij regelingen van andere instanties wordt integraal meegenomen in het aangeboden pakket.

Armoede en kinderen

Kinderen die in armoede opgroeien hebben daar vaak hun hele verdere leven last van. Naast het stigmatiserende effect (de stempel die je krijgt opgedrukt) zie je ook vaak dat armoede en uitsluiting van generatie op generatie wordt overgedragen. Vaak heeft dat ook te maken met de geringe mogelijkheid om een reguliere baan te krijgen. De problemen in bepaalde gezinnen stapelen zich op en gaan van generatie op generatie over. Die kennelijke wetmatigheid moet worden doorbroken en daarvoor is een drastische aanpak noodzakelijk. Drastisch in de zin dat betrokken instanties gezamenlijk een aanpak moeten ontwikkelen die moet voorkomen dat een nieuwe generatie de problemen van de vorige generatie, feitelijk als een soort onbedoelde erfenis, mee krijgen.

Dat voorkomen kan alleen maar als school, hulpverlening, gemeente, wijk, sportvereniging, huisarts enz. zich gezamenlijk inspannen om alles op alles te zetten om dit patroon te doorbreken. Daarvoor is een niet gebruikelijke aanpak nodig die uit gaat van de stelling “als het niet kan zoals het moet, moet het maar zoals het kan”. Hulpverleningsopvattingen, ideologische scheidslijnen, gebrek aan middelen enz. dienen door alle partijen te worden geslecht om zodoende tot een optimaal resultaat te komen.

Het gaat ons er in eerste instantie niet om dat zoveel mogelijk kinderen met deze aanpak worden geholpen, maar vooral om de ontwikkeling van een methode en de ontwikkeling van een zeer gerichte aanpak, waarbij elke betrokken instantie zich maximaal “uitrekt” om de aanpak effectief te maken. Als er in de toekomst nog sprake zou zijn van armoede, dan mag dat uiteindelijk in ieder geval niet meer het resultaat zijn van een overdracht van omstandigheden of gewoonten vanuit de gezinssfeer. Elk kind in onze gemeente heeft recht om gefaciliteerd te worden om uit deze cirkel te kunnen ontsnappen. Wij staan voor een vroegsignalering waarbij bijvoorbeeld gebruik kan worden gemaakt van de kennis van een consultatiebureau dan wel huisarts.

Bij de aanpak kan worden gedacht aan een samenstel van maatregelen zoals extra aandacht binnen het onderwijs, opvoedingsondersteuning, arbeidsbemiddeling (dan wel aanbieden van maatschappelijk nuttig werk aan een of beide ouders), bevorderen van sport- en muziekactiviteiten, maximale ondersteuning bij begeleiding rond inkomen en zorg enz. Daarnaast denken we dat het gewenst is om een extern instituut in te schakelen om de manier van werken te analyseren op zijn effectiviteit, om zodoende te komen tot een algemeen toepasbare (generieke) methodiek.

Een coöperatie voor nieuw werk

Nieuw maatschappelijk nuttige arbeid moet goed georganiseerd worden en daarom pleiten we voor de oprichting van een coöperatie. Daar waar “nieuw” werk omgezet kan worden naar betaalde arbeid vinden we dat dat ook moet gebeuren. Zo zou de in het verleden door de PvdA al voorgestelde boodschappenbezorgdienst bij gebleken succes bijvoorbeeld omgezet kunnen worden in een betaalde baan voor 1 of 2 personen.

Om tot een coöperatie te komen zijn vele varianten mogelijk, maar we denken daarbij vooral aan een constructie waarbij (maatschappelijke) ondernemers en bijvoorbeeld de sociale werkplaats, Salut en de gemeente de handen ineen slaan. Bij een succesvolle uitplaatsing, blijft de uitkering van de persoon die uit de uitkering gaat, binnen de coöperatie om weer te kunnen investeren in innovatieve vormen van nieuwe arbeid.

De coöperatie is er primair op gericht om zoveel mogelijk mensen aan zinvol werk te helpen. Daarbij wordt aangesloten bij de wensen van de mensen die nuttige werkzaamheden zoeken om zich te kunnen ontplooiën. Of dat werk betaald of onbetaald is staat niet voorop. Wat wel voorop staat is dat het maatschappelijk werk dat gerealiseerd wordt vanuit deze coöperatie als zoveel mogelijk rendabel moet worden gemaakt.

Meer doen met minder

De wethouder “riolering” zou graag veel meer woningen voor de opvang van regenwater af willen sluiten van het riool. Hij heeft een goed plan waarbij hij retentieputten wil plaatsen bij alle woningen in de gemeente waarbij dat mogelijk is. De kosten zijn echter veel te hoog. Nu weet hij, van zijn collega van sociale zaken, dat er veel mensen in de “bakken van de sociale dienst” zitten die via de lokale werkcorporatie aan de slag zouden willen. Hij speelt met het idee om de coöperatie in te schakelen om zijn idee handen en voeten te geven. De coöperatie komt met het voorstel, om met de besparing die wordt bereikt met de afkoppelingen van het riool, elke bewoner die dat wil een gratis retentieput te verstrekken. De coöperatie zal er dan voor zorgen dat 5 werkloze jongeren helpen bij het plaatsen van de putten. In elke kern is er een ondernemer gevonden die bereid is deze jongeren te begeleiden. De ondernemer krijgt zijn kosten voor deze begeleiding vergoed. Na afloop van het project krijgen 2 jongeren een vast dienstverband aangeboden.

Met andere woorden de coöperatie kent enerzijds de primaire doelstelling om zoveel mogelijk mensen nuttige arbeid te bieden en heeft tevens als doel om de maatschappelijke arbeid (deels) loonvormend te maken als dat mogelijk is. Daarnaast beoogt de coöperatie klussen uit te voeren, die maatschappelijk van belang zijn, maar waarvoor onvoldoende middelen beschikbaar zijn om die tot uitvoering te brengen.

Maar ook bij het opknappen en inrichten van woningen voor statushouders kunnen vrijwilligers vanuit de coöperatie worden ingezet, terwijl gelijktijdig ook gebruik gemaakt wordt van een kringloopproject enz. De woning wordt door de statushouder en een groep vrijwilligers opgeknapt en een kringloopwinkel levert de inventaris. Zowel bij de kringloopwinkel als bij de inrichtingsploeg zijn mensen uit de bestanden van de sociale dienst actief.

Een aantal mogelijkheden in dit kader:

- In overleg met agrarische werkgevers komen met een pool van boerenhulpen
- Een vervoersproject voor het lokale aanvullend vervoer
- Een stageproject voor werkloze jongeren of ouderen om kennis op te doen met lokale ondernemers
- Ontwikkelen van lokale parttime ondernemers met behulp van de BZ regeling en gedeeltelijke bijstand
- Vormen van een team die vanuit het gemeentelijk zorgteam aanvullend worden ingezet bij mantelzorg
- Retentieproject zoals hierboven genoemd

Naar een andere ziektekostenverzekering

Rotterdam is momenteel aan het onderzoeken of deze gemeente kan komen tot een ziektekostensysteem waarbij in samenwerking met een ziektekostenverzekeraar een polis kan worden afgesloten waarbij het eigen risico gereduceerd wordt tot plusminus € 50,00 tot € 100,00 per jaar. De zorgtoeslag wordt dan vooraf meegenomen in de te betalen premie. Overwogen zou kunnen worden om dit systeem nader te bestuderen en bij gebleken voordelen voor mensen met de laagste inkomens aansluiting te zoeken bij dit plan van Rotterdam.

Wat is nu het kenmerkende van deze vernieuwende aanpak

- Wij willen een aantal maatregelen met elkaar **verbinden**, omdat dat belangrijk is voor het vinden van een meer effectieve aanpak van armoede;
- Zo willen we **activering** als kernpunt van dit beleid beschouwen;
- We willen ook dat **zorg** en participatie meer met elkaar verbonden worden;
- Zorg in combinatie met het **opbouwen** van een eigen netwerk maakt de zorg effectiever en goedkoper, omdat een zorgvrager eerder zich zelf kan redden en niet afhankelijk blijft van het “valse netwerk” ;
- **Meedoen** voorkomt isolement en dat is belangrijk, want armoede leidt tot isolement en isolement leidt vaak tot armoede. Die cirkel willen we nadrukkelijk doorbreken;
- Onze voorkeur gaat uit naar het gericht toepassen van gemeentelijke maatregelen voor mensen met een kleine portemonnee. **Duurzaamheidsbeleid** leidt nu voornamelijk tot voordelen voor mensen met een hoger inkomen. Het kost aandacht en specifieke maatregelen om ook de minima hiervan te laten profiteren. Als we dat voor elkaar krijgen verbetert de financiële positie van minima;
- De aanpak vanuit de gemeente zal veel **gericht** moeten. We willen om die reden komen tot een specifieke en gerichte aanpak door een gespecialiseerd team;
- **Preventie** staat voorop. Hoe eerder we “er bij zijn” hoe beter we problematische schulden kunnen voorkomen. Om die reden doen we een beroep op kerken, scholen en andere maatschappelijke instellingen;
- We ondersteunen het initiatief van het college waarbij men vanuit de schuldhulpverlening wil **experimenteren**, omdat we willen leren van de maatregelen die we bedenken. Mislukken mag om tot een juiste aanpak te komen.

Bijlage - Uitwerking

Het “waarom”

- a. Verslechterende financiële positie minima
- b. Breder doelgroep bereik
- c. Driedeling in de samenleving (rijk, “middenklasse” en “arme klasse”)
- d. Geen aansluiting op veranderde samenleving
- e. Verbetering kansen kinderen uit gezinnen/ alleenstaande ouders om deel te nemen aan de samenleving

Naamgeving en breedte

Als je je verdiept in de materie van het minimabeleid, bijzondere bijstand, persoonsgebonden budgetten, individuele inkomensvoetstuk, landelijke regelingen, lokale regelingen en van toepassing zijnde fondsen dan kun je maar één conclusie trekken: je ziet door de bomen het bos niet meer.

En dat terwijl ze allemaal te maken (kunnen) hebben met de doelgroepen voor het minimabeleid.

Voorstel 1:

Breng alles op lokaal niveau onder één verordening:

BIJDRAGE ACTIEVE DEELNAME AAN DE SAMENLEVING.

Voorstel 2:

Voor alle regelingen (ook de landelijke regelingen en de fondsen) moet de gemeente één loket inrichten voor het sociaal domein.

Doelgroepen

Voorstel 3:

- a. Uitkeringsgerechten
- b. Mensen met een baan
- c. Zzp'ers
- d. Agrariërs
- e. Oudere werklozen die vallen onder de Wet inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW)
- f. Oudere ondernemers die vallen onder de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
- g. Oudere werknemers, die vallen onder de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW).

Onder deze doelgroepen treffen we meer en meer “stille armoede” aan. Door onwetendheid en/ of schaamte en/ of het beperkte bereik van voorzieningen doen zij te weinig een beroep op de eerder genoemde voorzieningen (zie onder 1). Maatschappelijk is het van grote betekenis om de stille armoede te bestrijden.

Hoogte inkomen in relatie tot de geldende bijstandsnorm

Voorstel 4:

Mensen uit de doelgroepen hebben recht op een bijdrage uit de regeling als hun inkomen minder is dan of gelijk is aan 130% van het minimuminkomen. Door optrekking naar 130% kunnen betrokkenen actief deelnemen aan de maatschappij.

Oprekken van het inkomensniveau tot 130% is te rechtvaardigen vanuit de volgende redenen:

- a. Ze hebben te maken met stijgende kosten
- b. Ze worden/ zijn geconfronteerd met hogere eigen bijdragen
- c. Ze profiteren het minst van de economische groei

Voor zzp'ers en agrariërs moet de hoogte van hun inkomen specifiek geïnterpreteerd worden (zie onder 7 en 8)

Organisatie

Voorstel 5:

- a. Zie voorstel 2
- b. Instellen onafhankelijke commissie van toezicht en advies

Voorzieningen, aanvullend op de al bestaande

Voorstel 6:

In ieder geval toevoegen aan de bestaande voorzieningen:

- a. Verbreding vergoeding medicijnen op basis van medische noodzaak.
- b. Vergoeding premie tandartsverzekering (laagste klasse).
- c. Vergoeding tandarts, mits er een aanvullende tandartsverzekering aanwezig is (laagste klasse).
- d. Vergoeding hulpmiddelen (rollators, krukken).
- e. Vergoeding homeopathie en homeopathische geneesmiddelen voorgeschreven door een homeopathisch arts (na aftrek vergoeding verzekering).
- f. Vergoeding ID-kaart (of tegemoetkoming ter hoogte van kosten ID-kaart voor paspoort) naast rijbewijs.
- g. Vergoeding gehandicaptenparkeerkaart en de kosten voor de aanvraag (mits consulent WMO acceptatie verwacht) voor alle inwoners van onze gemeente met een lichamelijke beperking.
- h. Uitbreiding keuze zorgverzekeraars bij de collectieve zorgverzekering.
- i. Individuele inkomenstoelage verbreden naar alle doelgroepen die onder het voorgestelde beleid vallen: uitkeringsgerechtigden, mensen met een baan, zzp'ers, agrariërs en oudere ondernemers die vallen onder de IOAZ, IOW of IOAW.
- j. Opnemen dat men een tegemoetkoming kan krijgen voor duurzame gebruiksgoederen naast het door betrokkenen zelf gespaarde maximale toegestane vermogen volgens de bijstand;
- k. Vergoeden kosten ondersteuning "De Omslag" bij schuldhulpverlening.
- l. Verplichte budgetcoach voor mensen in de schuldhulpverlening
- m. Vergoeden kosten tuinonderhoud, voor mensen met lichamelijke beperking, voor maximaal 6 uur per maand, indien er gebruik wordt gemaakt van de diensten van Gildebor.
- n. Vergoeden kosten deelname aan sport qua hoogte differentiëren naar kosten lidmaatschap club of sportschool (fitness). Inclusief bijkomende kosten, zoals kleding en schoenen.
- o. Verbreden en verhogen tegemoetkomingen studiekosten kinderen.
- p. Vergoeden van de werkelijke kosten voor één media abonnement (krant, internet) tot een maximum van € 50,00 per maand.
- q. Maaltijdvoorziening voor mensen die niet in staat zijn (tijdelijk) voor zichzelf te koken. Kosten boven de € 4,00 per persoon per dag worden vergoed, mits afgenomen bij een door de gemeente aangewezen instelling/ bedrijf. Gestimuleerd moet worden (vooral bij mensen die dreigen te vereenzamen) om gebruik te maken van gezamenlijke eetvoorzieningen zoals in 't Doesgoor.

Specifiek voor zzp'ers

Voorstel 7:

- a. Zzp'ers actief informeren over de mogelijkheden van de regeling "Bijdrage Actieve Deelname Aan De Samenleving". "Actief" wil zeggen: mondeling/ schriftelijk en dat op initiatief van de gemeente.
- b. De referteperiode voor de individuele inkomenstoelag beperken tot het jaar waarin een beroep wordt gedaan op deze regeling.
- c. De uitleg van "bijzondere omstandigheden" verruimen voor zzp'ers met: "hieronder valt voor zzp'ers de periode waarin ze een inkomen hebben lager dan 130% van het minimuminkomen en de (toekomstige) lasten van een inkomensaanvulling door betrokkene niet opgebracht kunnen worden uit zijn/ haar gezinsinkomen". Weliswaar kan de gemeente achteraf bekijken of en zo ja in hoeverre, betrokkene op basis van zijn/ haar inkomen de inkomensaanvulling kan terugbetalen. In de praktijk leidt dit vaak opnieuw tot een situatie waarin betrokkene een te laag inkomen overhoudt en opnieuw een aanvulling moet aanvragen.
- d. Zzp'ers in financiële moeilijkheden krijgen voorrang bij gemeentelijke aanbestedingen. Deze voorrangspositie geldt ook voor de door de gemeente (mede)gesubsidieerde instanties. Mocht de voorrangspositie niet leiden tot betaald werk bij degene die het werk gegund wordt, dan moet deze verplicht worden, de voorgedragen zzp'er(s) in te schakelen bij één of meerdere andere werken en dat binnen 2 jaren na de gunningsdatum met de gemeente of de betrokken gesubsidieerde instantie. Mocht ook dat niet lukken, dan moet degene die het werk gegund is eenmalig een bijdrage van 10% van de aanneemsom betalen met een maximum van € 5000,00. Deze bijdrage moet worden gestort in het gemeentelijk fonds voor zzp'ers om daarmee faciliteiten voor zzp'ers te financieren.
- e. De gemeente moet, in de periode waarin de zzp'er minder dan 130% van het minimuminkomen heeft verdiend, de rentelasten over die periode van het via het ROZ verstrekte bedrijfskrediet definitief kwijtschelden. De jaren waarin de rentelasten zijn kwijtgescholden worden fictief meegeteld, tot aan het moment dat de betrokken zzp'er in staat is de rentelasten uit zijn/ haar reguliere inkomen te betalen.
- f. De zzp'er mag voor aanvullende pensioenvoorzieningen, verzekeringen, studiekosten voor de inwonende kinderen en bedrijfsadviesing een voorziening treffen van maximaal € 120.000,00. Deze voorziening wordt niet gerekend tot het eigen vermogen. Mocht de zzp'er deze voorziening gedeeltelijk willen gebruiken voor andere uitgaven, dan moet hij daarvoor vooraf schriftelijke toestemming hebben van de gemeente.

Oudere ondernemers die vallen onder de IOAZ

Voorstel 8:

- a. Oudere ondernemers, die onder de IOAZ vallen actief informeren over de mogelijkheden van de regeling “Bijdrage Actieve Deelname Aan De Samenleving”. “Actief” wil zeggen: mondeling/ schriftelijk en dat op initiatief van de gemeente.
- b. De referteperiode voor de individuele inkomstenstoeslag beperken tot het jaar waarin een beroep wordt gedaan op deze regeling.
- c. De uitleg van “bijzondere omstandigheden” verruimen voor oudere ondernemers, die onder de IOAZ vallen, met “hieronder valt voor oudere ondernemers, die onder de IOAZ vallen, de periode waarin ze een inkomen hebben lager dan 130% van het minimuminkomen en de (toekomstige) lasten van een inkomensaanvulling door betrokkene niet opgebracht kunnen worden uit zijn/ haar gezinsinkomen”. Weliswaar kan de gemeente achteraf bekijken of en zo ja in hoeverre, betrokkene op basis van zijn/ haar inkomen de inkomensaanvulling kan terugbetalen. In de praktijk leidt dit vaak opnieuw tot een situatie waarin betrokkene een te laag inkomen overhoudt en opnieuw een aanvulling moet aanvragen.

Agrariërs

Voorstel 9:

- a. Agrariërs in bedrijfsmatige zin definiëren als zzp'er tenzij uit individuele omstandigheden blijkt dat de definitie van "zzp'er" niet toegepast kan worden.
- b. Agrariër actief informeren over de mogelijkheden van de regeling "Bijdrage Actieve Deelname Aan De Samenleving". "Actief" wil zeggen: mondeling/ schriftelijk en dat op initiatief van de gemeente.
- c. De referteperiode voor de individuele inkomensvoet beperken tot het jaar waarin een beroep wordt gedaan op deze regeling.
- d. De uitleg van "bijzondere omstandigheden" verruimen voor agrariërs met "hieronder valt voor agrariërs de periode waarin ze een inkomen hebben lager dan 130% van het minimuminkomen en de (toekomstige) lasten van een inkomensaanvulling door betrokkene niet opgebracht kunnen worden uit zijn/ haar gezinsinkomen". Weliswaar kan de gemeente achteraf bekijken of en zo ja in hoeverre, betrokkene op basis van zijn/ haar inkomen de inkomensaanvulling kan terugbetalen. In de praktijk leidt dit vaak opnieuw tot een situatie waarin betrokkene een te laag inkomen overhoudt en opnieuw een aanvulling moet aanvragen.
- e. De gemeente moet in de periode waarin de agrariërs minder dan 130% van het minimuminkomen heeft verdiend de rentelasten over die periode van het via het ROZ verstrekte bedrijfskrediet definitief kwijtschelden. De jaren waarin de rentelasten zijn kwijtgescholden worden fictief meegeteld, tot aan het moment dat de betrokken agrariërs in staat is de rentelasten uit zijn/ haar reguliere inkomen te betalen, beschouwd als jaren waarin de rente is terugbetaald.
- f. De agrariër mag voor aanvullende pensioenvoorzieningen, verzekeringen, studiekosten voor de inwonende kinderen en bedrijfsadvies een voorziening treffen van maximaal € 120.000,00. Deze voorziening wordt niet gerekend tot het eigen vermogen. Mocht de agrariër deze voorziening gedeeltelijk willen gebruiken voor andere uitgaven, dan moet hij daarvoor vooraf schriftelijke toestemming hebben van de gemeente.

Uitleg begrippen en definities

Voorstel 10:

- a. Bij de individuele inkomenstoelag de volgende aanpassingen doen:
- Bij groepen ook specifiek vermelden: zzp'ers, oudere ondernemers die vallen onder de IOAZ en agrariërs. Voor zzp'ers en agrariërs geldt dat ze onder het bereik van de regeling "Bijdrage Actieve Deelname Aan De Samenleving" vallen.
 - De huishoudens uitbreiden met een vierde groep: Ouders met ten laste van hen komende kinderen.
 - De bijdrage bedraagt per kalenderjaar:
 - Voor een alleenstaande € 370,00 (blijft gelijk)
 - Voor een alleenstaande ouder € 474,00 (blijft gelijk)
 - Voor gehuwden zonder ten laste van hen komende kinderen € 578,00 (€ 49,00 hoger)
 - Voor gehuwden met voor hen ten laste komende kinderen € 776,00 (geheel nieuw)
- b. De gemeente moet, als de overheidsinstantie die het meest met de individuele burger te maken heeft, ervoor zorgen dat betaal-, uitbetaal- en kwijtscheldingstermijnen goed op elkaar afgestemd worden. De intermediaire rol van de gemeente moet actief zijn. Daar waar de afstemming niet goed geregeld is of geregeld kan worden verleend de gemeente een voorschot in de vorm van een renteloze lening, indien een burger aantoonbaar in de problemen komt.

Voorstel 11:

Zoals al eerder is voorgesteld, moet het begrip "voorliggende voorziening" breder dan tot nu toe worden uitgelegd. Indien een verzekeringsinstantie de kosten van een medische uitgave die noodzakelijk is niet of gedeeltelijk vergoedt, dan worden de resterende kosten door de gemeente betaald, mits deze zijn voorgeschreven door arts en/ of specialist en in alle redelijkheid zijn.

Tevens worden alle benodigde hulpmiddelen, die buiten de vergoeding van WMO en/ of de ziektekostenverzekering vallen, door de gemeente vergoed (rollator, krukken).

Voorstel 12:

De gemeente moet een actief kwijtscheldingsbeleid voeren, niet alleen voor eigen belastingen en heffingen, maar ook stimuleren dat externe instanties (nutsbedrijven bijvoorbeeld) eenzelfde beleid voeren voor mensen met een inkomen tot en met 130% van het minimuminkomen. De gemeente heeft in die zin een brede maatschappelijke rol.

Voorstel 13:

De “referteperiode” van zzp’ers, agrariërs en oudere ondernemers die onder de IOAZ vallen, aanpassen conform de voorstellen genoemd in 7b, 8b en 9c.

De referteperiode voor de andere doelgroepen die onder deze bijdrageregeling vallen beperken tot het jaar waarin de aanvraag wordt gedaan en het daaraan voorafgaande jaar.

Voorstel 14

Het is het overwegen waard om te denken aan een aparte vrijstellingsregeling voor zzp’ers en agrariërs ten behoeve van hun pensioenvoorziening.

Voorstel 15:

De bedragen, die in deze bijdrageregeling zijn opgenomen of daar uit voortvloeien, moeten jaarlijks automatisch geïndexeerd worden op basis van de CBS-indexcijfers. Peiljaar is het eerste jaar waarin deze bijdrageregeling van kracht is.

Voorstel 16:

De commissie van toezicht en advies adviseert het college van burgemeester en wethouders over toepassing van de hardheidsclausule in individuele situaties. Als het college afwijkt van het advies van de commissie die het recht heeft de aanvrager te horen, dan moet ze dat schriftelijk aan aanvrager en de commissie laten weten.

Voorstel 17:

In onvoorziene situaties, die leiden tot de kosten in de sfeer van deze bijdrageregeling, past het college automatisch de hardheidsclausule toe indien de besluitvormingsprocedure te lang duurt en de betrokkene financieel niet in staat is zelf de kosten tijdelijk voor te schieten.

Vrijwilligersvergoeding

Voorstel 18:

Iemand die tot de doelgroep van deze bijdrageregeling behoort, krijgt van de gemeente of een door de gemeente gesubsidieerde organisatie vrijwilligerswerk aangeboden, met daarbij de door de belasting toegestane vrijwilligersvergoeding. De SWB Midden Twente treedt hierin op als coördinerende en uitvoerende organisatie. De SWB moet betrokkene begeleiden en eventueel scholing aanbieden. Zodra de SWB mogelijkheden heeft (zelf of elders) voor doorstroom naar een vorm van betaald werk dan moet dit gerealiseerd worden.

Voorlichting en communicatie

Voorstel 19:

De specificaties bij toekenningen en betalingen in begrijpelijke taal uitleggen

Voorstel 20:

De gemeente moet meedoen aan het programma “Recht Op” van de website Schulinck, zodat iedereen zelf kan berekenen waarop hij/ zij recht heeft.

Voorstel 21:

De voorlichting en communicatie moeten nog meer dan nu voldoen aan de volgende voorwaarden:

- Begrijpelijke uitleg
- Integraal zijn (d.w.z. alle mogelijkheden omvatten)
- Tijdig gegeven worden
- Mondeling, digitaal en schriftelijk verstrekt worden

Voorstel 22:

De gemeente moet alle inwoners actief informeren over de mogelijkheden van de bijdrageregeling en dat tenminste 2 keer per jaar.

Voorstel 23:

Binnen 1 dag moeten vragen die eenvoudig te beantwoorden zijn daadwerkelijk beantwoord zijn. Andere vragen moeten binnen 3 werkdagen beantwoord zijn.

Voorstel 24:

Per jaar hoeft iemand die een beroep wil doen op deze bijdrageregeling één aanvraag in te dienen voor (een) bijdrage(n) en/ of (een) kwijtschelding(en). De aanvraag wordt door de gemeente integraal behandeld en heeft betrekking op het volledige jaar van indiening.

Formulieren en onderzoek

Voorstel 25:

De controle op de juiste besteding van de toegekende bijdrage en het bestedingsdoel wordt verscherpt.

Voorstel 26:

Het aanvraagformulier wordt niet alleen schriftelijk beschikbaar gesteld, maar ook digitaal. Ook kan het aanvraagformulier gedurende de openingstijden van het gemeentehuis direct worden verkregen in de publieksruimte.

Wijzigingen

Voorstel 27:

Wijzigingen in deze bijdrageregeling worden gemotiveerd aan de gemeenteraad voorgelegd met een advies van de toetsings- en adviescommissie. De maatschappelijke consequenties van de wijzigingen moeten benoemd worden.